

Ruperti Abbatiss Tvitiensis, Summi Disertissimi Theologi, sacris doctrinat literis omnia probantis, in XII. prophetas minores, Commentariorum Libri XXXII

Rupert <von Deutz>

[Köln], M. D. XXVII.

VD16 B 3835

Ca. VIII. Hec dicit dominus exercituum: Zelatus sum Sion zelo magno, [et] indignatione magna zelatus sum eam] hec dicit dominus exercituum: Reuersus sum ad Sion, [et] habitabo in medio Hierusalem, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71859](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71859)

Et tunc forent, q̄ patres ipsi fecissent, unde & clamantes nō exaudiret, neq̄ exaudire deberet, quod cunctis gentibus nunc manifestū est. Q̄ uero acerba est infelicitū sūggillatio, dicere, & terra desolata est ab eis, & posuerūt terrā desiderabilē in desertū. Nam uere infelicitissimū est, & infelicitatē desolatiōis pati, & insuper criminis argui, quod ipsi desolationē ipsam fecerint, & quod ipsa cōtra illos terra iuste uideatur desolare & conqueri, & dicere illis. Nō desus, qui hoc fieri iudicauit, non Nabuchodonosor, qui iudicio dei super me ascēdit, sed uos coloni pessimi, uos fecistis, & ex uobis causa est, quod desolata est in desertū posita sum, ego terra desiderabilis. Et multū cōgrue presenti loco dominus, cui nulla terra desiderabilis, cui nil terrenū desiderabile est, terrā appellat desiderabilē, quia uidelicet cū se ieiunasse & fleuisse dicerent propter terrā desolationē, nimis aperte fatebantur terrā sibi fuisse desiderabilē, coelestē aut nō se desiderare promissionē, quippe quia dicebant: nunquid flendū nobis est & ieiunandū, satis sibi existimantes qd̄ uidebant solutā esse captiuitatē temporālē. Hoc igitur, & posuerunt terrā desiderabilē in desertū, claret q̄ acerbe sit dictum, ab eo quē naturaliter dulcē ipsi sibi exacerbauerunt. Porro qualis causa est ista? eo q̄ non esset transiens & reuertens. Præmisit, & terra desolata est ab eis, & tunc demū subiunxit, eo q̄ nō esset transiens & reuertens. Si ita dixisset: terra desolata est, & nō est transiens neq̄ reuertens, solūmodo potueretur. Nunc aut nō tā modū exposuisse q̄ causam reddidisse desolatiōis uidetur, dicens: eo q̄ non esset transiens & reuertens. Quid ergo sit nō fuisse transeuntē & reuertentē, hoc inquirendū est: Cōfestim occurrit illud in psalmo dictū: spūs uadens & nō rediens, quia serisum hoc & illud habent similitudinem, sicut sonitū literalē penē eundē. Nā uadens & rediens, quid aliud est q̄ transiens et reuertēs? Porro illic spūs uadens et nō rediens, hoc est, in malū cadēns et à malo nō resurgens. Ergo et hic: eo q̄ non esset transiens et reuertens, hoc est, eo q̄ non esset de illis transeuntibus in malū, qui reuenteretur in bonū, terra desolata est ab eis. Nā cor impoenitens, quod supra denotauit dicendū cor suū posuerūt adamantem, et auerterunt scapulā recedentē, nōne causa est satis iustitiā uindictis irā defendens, et ad defendendum sufficiens? Vere igitur ipsi terrā suā terrā desiderabilē posuerunt in desertū, et ab eis desolata est, eo q̄ nō esset transiens et reuertēs, id est, per id qd̄ cū oēs transgressores essent, nullus erat, aut uix ullus erat transgressor de transgressione sua poenitentiam agens. Sequitur.

Querela terra contra lucas.

Transiens & reuertēs. Psal. 77.

CA. VIII.

Heec dicit dominus exercituum: Zelatus sum Sion zelo magno, et indignatione magna zelatus sum eā. Heec dicit dominus exercituum: Reuersus sum ad Sion, et habitabo in medio Hierusalem, et uocabitur Hierusalem ciuitas ueritatis, et mons domini exercituum, mons sanctificatus. Heec dicit dominus exercituum: Ab hac habitabunt senes et anus in plateis Hierusalem, et uiri baculus in manu eius pro multitudinē dierum. Hactenus quasi ridendo et subfannādo loquebatur, iuxta quod sapientia talibus dicit: Ego quoq̄ in interitu uestro ridebo, et subfannabo, cū uobis quod timebatis aduenerit, nūc deposito risu et subfannatione semota, gloriōsa dicit de te d Sion ciuitas dei, cuius pars nō uilis aut parua erat illa quæ tunc rearedificabatur Hierusalem terrestris secūdu electionē, q̄ de gēte illa erat assumēda, maxieq̄ propter implēdā promissionē ex inde nascituri et regnaturi in te Chri regis æterni. Zelatus sum (ait) Sion zelo magno.

Zelus domini bonus.

Zelus dñi bonus est diligere hoies, et odisse hominū uitia. Quo contra, zelus diaboli malus est odisse hoies, et amare hominū uitia. Hinc erat illud quod idē dñs, ut iniquitates cōpesceret, captiuitati tradiderat hoies, et ciuitas Sion cū templo igne cōflagrata est. Magnus hic utiq̄ extitit zelus, non parcere suo templo et propriæ ciuitati, nō pepercisse genti apud quā solā erat notitia nominis sui, Et non est (ait Hieremias) recordatus scabelli pedū suorū in die furoris sui. Zelo zelatus sum (ait) Sion zelo magno. Verū hoc dicere superioris quoq̄ re in populo suo, et tradidit eos in manus gentiū, et dominati sunt eorū qui oderunt eos, sicut licet Mesopotami et Moabitar, Chananar et Madianitar et filij Ammon et Philistinor. Potuit (inquā) tunc etiā dicere: Zelatus sum zelo magno, quia uidelicet sub illis quoq̄ hoibus uehemēter afflixit eos. At uero tempore illo, de quo hic sermo est, amplius fecerat quia nō in terra sua consistentes, seruiuerant Babylonijs, sed desolata et posita in desertū dedit.

Thren. 2. Psalm. 137.

Zelus dei cū indignatione magna.

IN ZACHARIAM PROP. CAP. VIII. Fo. CCXIX.

desiderabilis, tēti fuerāt p septuaginta annos in Babylone captiui. Recte ergo nō contētus dixisset: Zelatus sum Sion zelo magno, addidit, & indignatione magna zelatus sum eā. Et est sensus, Nō solū taliter zelatus sum, ut eos seruituti subiicerēt a dverfā gētis, qđ sepe factū est, sed addita cū zelo indignatiōe magna. terrā quoq; & locū nomini meo sanctificatū illis abtuli, & igni Babylónico tradidi, qđ haftenus factū nō est. Quare? Videlicet, qđ nō solū ut olim me derelinquētes, deos alienos coluerūt, uerū etiā pphetas occiderūt, et multū sanguinē innocentē effuderūt. Zelus ille magnus & indignatio magna p iustū uenit iudiciū. ¶ At nūc idem dñs exercitū hęc dicit, subauditur, quā mīscdiā sunt memor qđ iura uit in sancto suo locutus Dauid: Visitabo in uirga iniquitates eorū, & in uerberibus peccata eorū, misericordiā autē nō dispēgā ab eo. Reuersus sum ad Sion, uidelicet in eo, ut iterū edificet ipā ciuitas & templū reā edificatū est. Postmodū ueniā & habitabo in medio Hierusalem, scilicet homo factus, ita ut ipā Hierlm, & omnis q legē & uerbū dñi, qđ de ipā exiit, nō incredulus audierit, dicat & ueraciter dicere possit, qđ uerbū caro factū est, & habitauit in nobis, & uidimus gloriā eius, gloriā quasi unigeniti a patre, plenū gratiē & ueritatis. Perinde & uocabitur (ait) Hierlm ciuitas ueritatis, uidelicet pro parte electorū, prophetarū atq; Apostolorū & omnīū iustorū, qui ex illa gente fuerūt, uel sunt, uel erunt, quorū de carne homo factus, habitabo in medio Hierlm, unde & ipsa uocabitur & erit ciuitas ueritatis, id est ciuitas uel terra, unde ueritas oriri dignata sit, iuxta qđ Psalmista prädixit. Veritas de terra orta est, & iustitia de caelo pspexit. Recte igit uocabitur ciuitas ueritatis & mōs dñi exercitū, mons sanctificatus, de quo uidelicet monte multa in prophetis dicta sunt, ut est illud apud Esaiam siue Micheā. Venite ascendamus ad montē domini, et ad domū dei Isaac & c. ¶ Porro hęc promissa spūalia sunt, & spūalibus cōueniūt, ac desiderabilia sunt, illi autē, ad quos sermo fiebat, carnales erāt & carnalia desiderabāt, sicut iā demonstratū est, ex illa ipsoꝝ interrogatione, nūqđ scēdū mihi est, uel sanctificare me debeo, sicut feci iam multis annis. Putabant etiā nullā sibi iā esse causam fletus uel ieiunij, solo contenti gaudio tēporali, qđ uidebāt soluta captiuitate, terrenā ciuitatē & tēplū reā edificari. Cōdescendēs ergo carnalibus sermo diuinus, et quasi cū pueris, ut eos mulceat balbutiēs pater grādeuus. Adhuc (ingit) habitabūt senes & anus in plateis Hierlm, & uiri baculus in manu eius prae multitudine dieꝝ, & plateæ ciuitatis implebūtur infantibus, & puellis ludētibus in plateis eius. Hęc nāq; dicta plenā fore & integrā ciuitatis restitutionē, pulchre psonāt atq; denūciāt, quā illi multū desiderabāt, propter quā multū desiderabāt, propter cuius destitutionē ieiunauerant & fleuerāt. Sequitur: **Hęc dicit dñs exercitū.** Si difficile uidebitur in oculis relictarū quorū populū huius in diebus illis; nunquid in oculis meis difficile erit? **Perspicuum** est illis tales fuisse, qualibus oportuerit de terrenis & tēporalibus bonis blandiri, qualibus nō iam deberēt spūalia uel cōlestia prädicari. Nā ut quodā loco ipse dicit: Si terrena dixi uobis & nō creditis, quō si dixerō uobis cōlestia credetis. Similiter hic, quoniā difficile uidebatur in oculis eorum, ut fieret sicut dixerat: adhuc habitabūt senes & anus in plateis Hierlm, & cetera, dicere cōuenit ei qui nusq; incōuenientia dicit. Si difficile uidetur uobis posse fieri hęc terrena, ut habitent senes & anus in plateis Hierlm, & uiri baculus in manu eius prae multitudine dieꝝ, & plateæ ciuitatis impleātur infantibus & puellis ludētibus, quæ cōla terrena sunt, quāto magis difficile uidebitur si dixerō uobis spūalia siue cōlestia, q; eadē ciuitate pro uentura sunt. Verūtā quodcūq; illud sit qđ dixi siue dicā uobis, quātūuis difficile uideatur in oculis uestris, in oculis meis nequaq; difficile erit. **Hęc dicit dñs exercitū.** Ecce ego saluabo populū meū de terra orientis & de terra occasus solis, & adducā eos, & habitabunt in medio Hierlm, & erunt mihi in populū, & ego ero eis in deum, in ueritate & iustitia. **Hęc dicit dñs exercitū:** Confortentur manus uestrę, qui auditis in diebus his sermones istos per os prophetarū, in die qua fundata est domus dñi exercitū, ut templū edificaretur. Siquidē ante dies illos, merces hominū non erat, nec merces iumentorū erat, neq; introeunt & exeunt erat pax pꝛ tribulatione, & dimissi homines unūquēq; cōtra proximū suum. **Hanc autem** hō iuxta priores dies ego faciā reliquijs populū huius, dicit dñs exercitū, sed seipsum pax erit. **Uinea dabit fructum suum, & terra dabit germen suum, & celi dabit**

Misericordia domini erga Hierusalem. Psalm. 22.

Psalm. 24.

Esa. 2. Mich. 4. Carnalia desideria Iudęorū

Iohan. 7.

būt rorem suū, & possidere faciā reliquias populi huius vniuersa hec. Et erit, sicut
eratis maledictio in gentibus, domus Iuda & domus Iſrahel sic saluabo vos, &
eritis benedictio. Nolite timere, confortentur manus vestre, quia hec dicit dñs ex
exercituū, sicut cogitavi ut affligerē vos, cū ad iracundiā me, puocassent patres ve
stri dicit dñs: & nō sum misertus, sic cōuersus cogitavi in diebus istis, ut benefaci
am Hierusalem & domui Iuda. Nolite timere. Hec sunt ergo verba que faciētes
Loquimini veritatē vnusquisq; cū proximo suo. Veritatē & iudiciū pacis iudicare
in portis vestris, & vnusquisq; malū contra proximū suū ne cogitēt in cordibus
vestris, & iuramentū mendax ne diligatis. Omnia em̄ hec sunt que odiui, dicit do
minus. Cūcta hęc ut dicūtur, recte simpliciter intelligūtur, nec opus est propter myſti
cos siue allegoricos sensus digressiōe facere ab illius tēporis statu, q̄ propheta ad populū

Cuncta hęc
p̄ba in Chris
tū tendebāt.

dño mādante loquebatur. Hoc maxie & ante oia sciendū est, qđ omnis consolatio siue ex
hortatio hęc in Christū tendat, ad Chri aduentū respiciat, nec propter aliud spū sancto, q
hęc sine dubio p̄ os p̄phetæ loquebat, curæ fuerit de reādicanda & rursus habitāda siue
implēda terra, & ciuitate illa, nisi propter eūdē Christū, q̄tinus esset unde nasceret, iuxta si
dele dei p̄missum. Neq; em̄ aliunde, sed de gēte illa, de semine Abrahæ, de domo & fami
lia David nasci oportebat illū. Expediebat igit̄ promissis et blādimētis cōsolatorijs animari
& beneuolū reddi populū ad habitādū in loco illo, ad reādicādū & reformādū terræ: vel

Malach. 3

ciuitatis statū pristinū tēplo iā reādicato, ad qđ uerturus, iuxta aliū prophetā, esset idē do
minator dñs. Verūtū qđ hic de tēplo manufacto in parte, in una gente, imō in paruis uniu
gētis reliquijs dictū est, hoc idem de tēplo nō manufacto dñici corporis in uniuersitate, in ro
to hūano genere ueraciter dici potest. Ante dies illos (inqt) anteq̄ fundaretur domus dñi,
merces hoīm nō erat, nec merces iumentorū erat. i. ois labor uester irritus fuit, & tā hoies q̄
iumenta in agricultura, in mercimonijs, operibusq; diuersis cassis conatibus frustrabantur.
Neq; introeunti (ait) & exeunti erat pax præ tribulatiōe, & dimisi oēs hoies quēq; contra
proximū suū. Quod est dicere, foris aduersarij, domi erat seditio, et ubiq; tristitia ob bello
rū frequentā, & insidias domesticas, dū nec frater fratri exhibet fidē, & ois est inimica pro
pinquitas. Nōne itidem uerū, imō magis uerū est qđ anteq̄ fundaret templū dñici corporis
anteq̄ deus homo fieret ex utero uirginis, nullū erat precū generis humani: Reuera neq;
hoīm. i. Iudæorū, neq; iumentorū. i. gentiliū ullū erat precū. Nō em̄ erat pax introeunti &
exeunti. i. nascenti & morienti præ tribulatiōe, subauditur peccati, quia cū peccato omniū

Myſtica ex
positio.

homo introiens in hūc mūdū nascēdo, cū pct̄ o exhibet moriēdo, uidelicet nodū pariete in
micitiarū soluto. Quo em̄ precio redimeretur saltē homo. i. Iudæus: Nūqđ precio sanguis
hircorū, aut uitulorū? Ergo nō erat pax, nō erat remissio peccatorū & dimisi (ait) homines
unū quēq; cōtra proximū suū, utpote nō habētes semen pacis & cōcordiæ spiritū. Nūc autē

Ephē. 2.

Hebr. 9.

Iohan. 4.

nō iuxta priores dies ego faciā. Sed qđ? Semen pacis erit, nimirū scđm̄ illud Euangeliū. Pa
cem relinquo uobis, pacē meā do uobis, quæ pax nō alia debet intelligi, q̄ reconciliatio dei
& hoīm, nō alia q̄ remissio peccatorū, quā tūc ipse, dū diceret hęc, faciebat p̄ sanguinē suū,
hęc animaduertēs qs, nō leue reputat qđ subinde dicit & erit, sicut eratis maledictio in gen
tibus, domus Iuda & domus Iſrahel, sic saluabo uos & eritis benedictio. Nā q̄ tūc erat ma
ledictio, ita ut diceret, uel dici posset tale quippiā ei, quē perire quis uellet, fictiū eueniat q̄
modo euenit miserabili pp̄lo q̄ terra sua in desertū redacta, & ciuitate Hierlm̄ cremata igit̄
ne, captiuus abductus est, ipse idē populus nunc est benedictio per Christū semen pacis, ut

Gene. 22.

ante dictū est, quia in ipso benedicentur omnes gentes. Ad hoc ipsum pertinet hoc quoq;
quod protinus dicit. Sicut cogitavi ut affligerē uos cū ad iracundiā puocassent me patres,
dicit dñs exercituū, et non sum misertus, sic cōuersus cogitavi in diebus istis, ut beneficiam
Hierlm̄ & domui Iuda. Nam reuera ad iracundiā puocauerūt dñm̄ patres nostri, Adam
& Eua, nō solū transgrediēdo p̄ceptū, uerūtetiā defendēdo peccatū, & propter hoc cogita
uit ut affligeret nos, & mō quodā nō est misertus, quatinus alio mō melius miseret. Eūti
fit em̄ eos de paradyso, mortis & multarū miseriarū sentētis oneratos. Sed sicut cogitauit
ut affligerē uos, sic (inqt) cōuersus cogitavi in diebus istis ut beneficiā, scz p̄ tēplū uel pro
pter tēplū meū non manufactū, q̄a sicut illud p̄ mortē solutū, post triduū excitatū est, ita &
moscā

uos oēs resurgere faciā. ¶ Nescio quāter euenit, ut penē mihi inuito accidit, diuersum ab eo
qd supra dixi. Sigdē de his uerbis propheticis dixi, qā cūcta ut dicunt, ita simplr recte intel
ligunt, nec opus est propter mysticos siue allegoricos sensus digressionē facere ab statu illi
us tēporis q̄ hęc dicebant. Et quidē illud dixi studio uitādi fastidiū, sed mysterioꝝ nota sua
uitas, cursum sermōis improuisum odore suo intrinsecus traxit, & apud se paulisper detinuit.
Qm̄ ergo cætera pstrinxit, cur omittat initiū p̄sentis capituli, q̄ dixerat dñs: Ecce ego salua
bo pplm̄ meū de terra oriētis, & de terra occasus solis, & adducā eos, & habitabūt in medio
Hierlm̄, & erūt mihi in pplm̄, & ego ero eis in deū in ueritate & iustitia: Deniq; & si tpe il
lo, ubi tēplū p̄ manus Zorobabel & murus ciuitatis p̄ Neemiā restauratus ē, pplm̄ suū salua
uit dñs, salus illa nō tanta extitit, ut digna esse possit tātis oris dñi declamationibus. Verum
ubi cōditū est tēplū iam dictū, tēplū dominici corporis nō manufactū, tunc & ex eo ueraci
ter de terra orientis, & de terra occasus solis saluatur populus dñi. Multi em̄ ueniunt ab or
iente & ab occidente, & recubūt in sinu Abraham, qd̄ utiq; est adduci, & habitare in medio
Hierlm̄, & sunt dñs in pplm̄, & ipse est & erit eis in deū in ueritate & iustitia. i. in Ch̄so, qui
est ipsa ueritas & iustitiæ uia, & uita æterna. Sed iam qd̄ tandē de ieiunio interrogatus, post
hęc dñs responderit, audiamus. **L. Et factū est uerbum dñi exercituum ad me, dicens:**
Hęc dicit dñs exercituum: Ieiunium quarti, z ieiunium quinti, z ieiunium septimi
ueritate tātum z pacē diligite dicit dominus exercituum. ¶ Ad id qd̄ supra Sarafat
& Rogomelech p̄ legatos quaesierāt, utrū in mēse quinto ieiunare deberēt, an post ædifica
tionē tēpli finire ieiuniū, iustiq; deponere, multis in medio positis q̄ facerēt, q̄ sperarēt, hęc
dñs per prophetā respondit: Et illi quidē de uno interrogauerunt ieiunio mensis quinti, dñs
aut̄ respondens, de cæteris quoc; ieiunijs suā sententiā deprompt̄, de ieiunio quarti, de iei
iunio quinti, de ieiunio septimi, de ieiunio decimi. Erat autē ieiuniū quarti mensis, qui apud
latinos uocatur Iulius, die septimadecima eiusdē mensis, qm̄ descendēs Moses de monte Si
na, tabulas legis abiecit atq; confregit, et iuxta Hieremiā, muri primū rupti sunt ciuitatis. In
quinto mēse, qui apud nos appellatur Augustus, cū propter exploratores terræ sanctæ se
ditio orta esset in pplo, iussi sunt montē non ascendere, sed p̄ quadraginta annos lōgis à ter
ra sancta circuire dispēdij, ut exceptis duobus, Caleph et Iosue, oēs in solitudine caderent.
In hoc mēse et à Nabuchodonosor tēplū Hierosolymis incensum est, atq; destructū, et
populus in captiuitatem abductus. In septimo, qui apud nos appellat̄ October, occisus est
Godolias, et Iudæ tribus ac Hierlm̄ reliquæ dissipatæ. Mense decimo, qui apud nos Ianu
arius dicitur, Ezechiel in captiuitate positus, audiuit et cūctus popul' captiuoꝝ, quinto mē
se tēplū esse subuersum, quod plenissime in eodē propheta cognoscim'. Hęc igit̄ ieiunia
propter causas tristes ac flebiles merito ieiunabāt, sed ieiunādi sciētia nō habebant, qppē q
unū ex his, scz ieiuniū qnti iā nō obseruādū eē uolebant, qm̄ captiuitatē solutā, et tēplū uide
bāt reædificatū. Porro dñs nō usquequo tēplū reædificaret, sed usq; quo deleretur peccatū,
et sinē acciperet p̄uaricatio, uolebat obseruari ieiuniū, hoc est, qd̄ p̄missio, ieiuniū quarti, et
ieiuniū quinti, et ieiuniū septimi, et ieiuniū decimi erit domui Iuda in gaudiū et lætitiā, et in
solennitates p̄claras, continuo subiunxit. **L. Usquequo ueniunt populi, z habitabunt in**
ciuitatibus multis, z uadēt habitatores vnus in ad alter; dicētes: Eamus z depre
cemur faciē dñi, z queramus dominū exercituum. ¶ Adā etiā ego, z ueniunt populi
multi, z gentes robustę ad querendū dñm exercituum in Hierusalē, ad deprecandā
faciē domini, hęc dicit domin' exercituum. In diebus illis in quib' apprehēdent
decē boies ex oibus linguis gētium, z apprehēdēt fimbriā uiri Iudæi, dicētes: **I**
biñ? uobiscū. Audiuim' enim, qm̄ deus uobiscum est. ¶ Quid aliud ē hoc dicere, nisi
usq; quo ueniat q̄ mittēdus est, et ipse erit expectatio gentiū: Neq; em̄ ante, sed qm̄ ex q̄ ille
uenit, uenerūt et ueniunt populi, et habitauerūt atq; habitāt in ciuitatibus multis. i. in eccle
siis multis, et ex eo uadūt habitatores ciuitatū eiusmodi, unus ad alterū dicētes: Eamus et de
prececur faciē dñi, et queramus dñm exercituum, quod dicere nimirū est annūciare Chris
ti euangelium, et exhortari atq; ædificare alterutrum, atq; hoc modo dum unus dicit, eam
us, et alter respondet: uadam etiā ego, ueniunt, et usq; in finem seculi uenire nō desinūt

Sua uitas, sen
sus allegorici

Man 8
Iohan. 14

Ieiuniū quar
ti in Iulio,
Exo. 32.
Hier. 52.
Ieiuniū qnti.
Num. 14.
4. Reg. 16.

Septimi.
Hier. 47.
Decimi.
Ezech. 24.

Gene. 49

NUAD

populi multi, & gentes robustæ ad querendū dñm exercitū in Hierlm, ad deprecandam facie dñi. Ex abundanti est astruere siue demonstrare qđ in illā qđq; terrenā Hierlm, ubi dñi exercitū in terra uisus & cū hominibus conuersatus est, unde post mortē Christi, atq; resurrectionē salus processit, sicut alibi scriptū est, qđ de Sion exiit lex, & uerbū dñi de Hierusalē, in illā (inquā) Hierlm terrenā, ubi est sepulchrū eius gloriosum, uadunt populi multi ad querendū dñm, ad deprecandū facie dñi. Illā potius Hierlm hic intelligere placet, quā in illa. Psal. 127. Psal. 127 pulchre exprimes: Hierusalē (inquit) quæ ædificatur ut ciuitas, cuius participatio eius in idipsum, Illuc em̄ ascenderūt tribus tribus dñi testimoniū Israel ad cōfitemdum nomini dñi. Vsq; quo istud fiat, usq; dū istud proueniat. Ieiuniū (ait) quarti, & ieiuniū quinti, & ieiuniū septimi, & ieiuniū decimi erit domui Iuda in gaudiū & lætitiā, & in solēnitatē præclaras. Quomodo in gaudiū & lætitiā & in solēnitates præclaras? Videlicet non ieiunando cū tristitia, sicut ieiunant hypocritæ tristes, nō (inquam) cū tristitia, sed cū lætitiā, in xta illud: Tu autē cū ieiunas, unge caput tuū, & faciem tuā laua & c. Ibi em̄ est solēnitatis præclara, ubi est intētio iucūda desideratis, ut soli dño placeat, hoc ipsum quod ieiunat. Quid ex quo inquis? Cū uenerit illud tempus, de quo dicis, usq; que ueniet populi, nō erit ieiunandum in mensibus illis? Nō utiq; exiet dominus, imō prohibebit illa ieiunia uetustatis. Nōne hoc ipsum habet ueritas euāgelij? Tūc (inquit) accesserūt ad eū discipuli Iohānis, dicētes: Quare nos & pharisæi ieiunamus frequēter, discipuli autē tui non ieiunāt? Et ait illis Iesus. Numquid possunt filij sponsi lugere, qđ diu cū illis est sponsus? Venient autem dies cū auferetur ab eis, & tunc ieiunabūt. Itaq; causa ieiunij absentia sponsi est, & usq; quo ueniet, usq; dum nasceretur & p̄sens adesset, ieiunandū erat, & qđ diu p̄sens fuit, ieiunare nō debuerunt discipuli eius, filij sponsi siue filij nuptiarū, ut alius Euāgelista scripsit, & rursus quādo & ex quo ablatus est eis, recte ieiunāt usq; quo cū illo sint. Dicit aliquis: Ergo Iohannes de filijs sponsi nō erat, qđ ieiunabat? Plane & intimus sponsi amicus erat, sed usq; ad tēpus illud, cuius Euāgelista describēs actus: & erat (inquit) Iohannes uestitus cameli pilis & locustas & mel syluestre edebat. Spōsum eūdē nō uiderat, & uenisse quidē illū nouerat, sed eūdē facie nesciebat. Mirū sacramētū qđ & hic in propheta ubi ieiunādū eēt, dixit usq; quo uenirēt populi, hæc qđq; subiūxit: In diebus illis, in qbus apprehēdēt decē hoies ex oibus linguis gētū, & apprehēdent fimbriā uiri Iudæi, dicētes: Ibimus uobiscū, audiuimus em̄ qm̄ uobiscū est, & in euāgelio secūdū Matthæū ubi dixit, sicut iā memorauimus, Nunquid possunt filij sponsi ieiunare, qđ diu cū illis est spōsus, & c. hæc illo loquēte, ecce princeps unus accessit & adorauit eū dicens: Filia mea modo defuncta est, sed ueni impone manū tuā super eā & uiuet, dum surregens sequeretur eū, & discipuli eius, ecce mulier quæ fluxū sanguinis patiebatur annis duodecim, accessit retro & tetigit fimbriā uestimētū eius, & salua facta est ex illa hora. Quem nō delectet hic utrūq; & in propheta, & in euāgelio simillima facies, ut unus idemq; sacramenti uim cōtinens sensus literalis, nō multū dissimilis superficies. Deniq; gentiū multitudinē, qđ hic propheticis uerbis denunciaat, dicēdo: Apprehēdēt decem hoies ex oibus linguis gentiū fimbriā uiri Iudæi, ipsa significat factis mysticis p̄ mulierē, qđ fimbriā uestimētū eius tetigit, uiri utiq; secūdū carnē Iudæi. Et quid est mulierē retro accedere, & fimbriam uestimētū tāgere, nisi multitudinē gentiū, nō ante, sed post ascensionē eius in ipsum credere, & præcepta eius seruare, atq; hoc modo liberari à fluxu sanguinis, liberari ab omni immundicia peccati? Adhuc ea qđ sequūtur in eodē euāgelij loco, & quæ in hoc propheta subiuncta sunt, cōsiderare atq; cōferre libet. Tangēdo mulier fimbriā uestimētū dñi, salua facta est, & deinde puella archisynagogi filia, propter quam dñs idem surrexerat et ibat, resuscitata est. Puella (ut Marcus manifestius exprimit) erat annoꝝ duodecim, & mulier in profluuio sanguinis erat annis duodecim. Ergo quādo mulier infirmari cœpit, tunc illa puella nata est, et quando sanata est mulier, tunc illa puella mortua est. Magnū hic in mysterio patet spectaculū, quia uidelicet iuxta hanc similitudinē, quādo gentilitas sanguine o cultu idolatriæ cœpit fluere, tūc synagoga ex patriarchis Abrahā et cæteris, ad quos factū est uerbū promissionis, nata est, et quando gentilitas per euāgelij Christi sanata est, tunc synagoga per inuidiam mortua est. Nunc sequētia propheta uideamus, quomodo his cōferatur. Omnis uerbi dñi in terra Adrach & Bamaſci requies eius. Itē in euāgelio p̄mo sequit̄ de duobus

Baruch. 3.

Esa. 2.

Psal. 127

Ieiunium in gaudiū.

Mat. 6.

Mat. 9.

Mar. 2.

Ibidē. 1.

Mat. 9.

Gentiū & Iudæoꝝ cōuersio & hic & in euāgelio p̄ figurata.

Mar. 5.

CAP. IX.